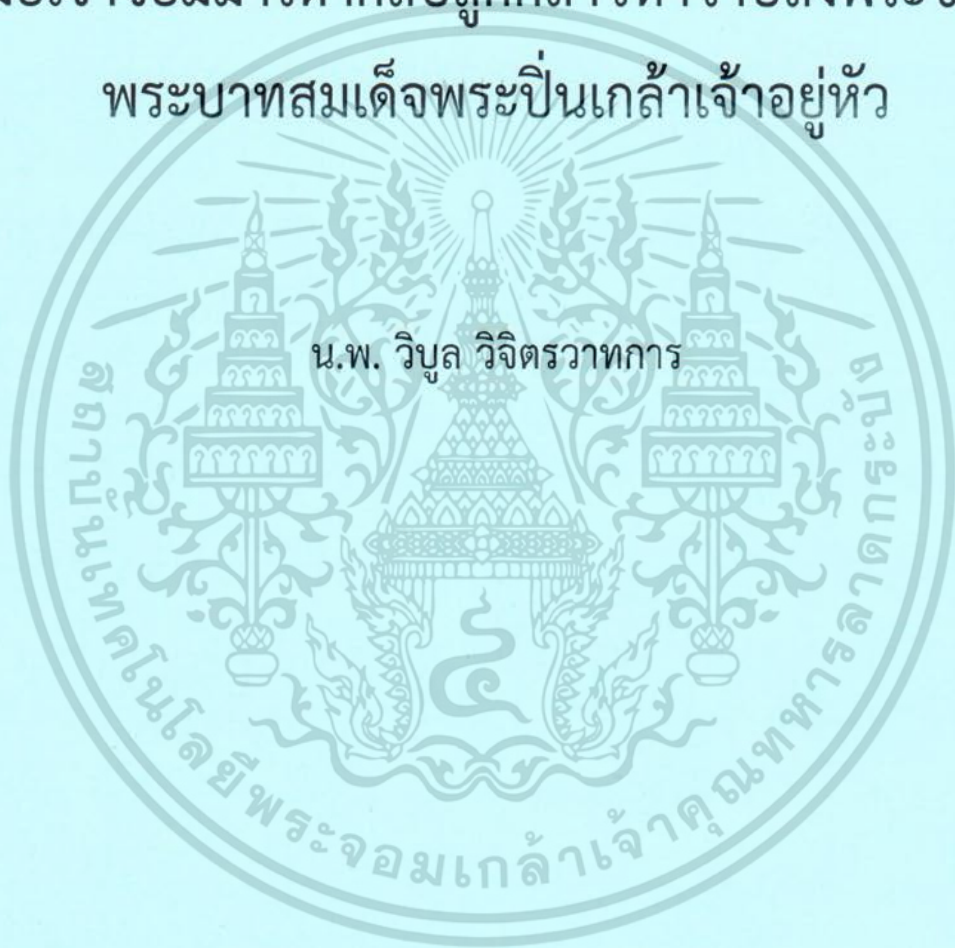

เมื่อเจ้าจอมมารดาภิเษกกล่าวหาว่าปลงพระชนม์
พระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผู้เขียน: น.พ. วิบูล วิจิตรวาทการ

ชื่อบทความ: เมื่อเจ้าจอมมารดาภิเษกกล่าวหาว่าปลงพระชนม์
พระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัว

ที่มา: ดิฉัน : 14, 320 (มิถุนายน 2533) หน้า 28-31

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เมื่อเจ้าจอมมารดากลีบ

ถูกกล่าวหาว่าปลงพระชนม์

พระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัว

น.พ.วิบูล วิจิตรวาทการ

สมเด็จพระปิ่นเกล้าฯ ทรงพระปรีชาสามารถปราดเปรื่อง และสนพระทัยทั้งด้านการทหารและเรื่องเครื่องยนต์กลไก ทรงเป็นที่เคารพนับถือของฝรั่งต่างชาติ สามารถตรัสสนทนาภาษาอังกฤษได้อย่างดี และทรงมีลายลักษณ์อักษรเป็นภาษาอังกฤษได้ด้วยสำนวนที่ไพเราะและถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ ผิดกับวิธีสนทนาและสำนวนด้านภาษาอังกฤษของสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งมักจะแปลกและแปร่งผิดหลักไวยากรณ์ฝรั่งอยู่เสมอ

ตลอดเวลาที่สมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัวยังมีพระชนม์อยู่นั้น ก็ได้แสดงความจงรักภักดีต่อสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวอยู่เสมอ

ถึงแม้พระองค์จะทรงอ่อนเยาว์กว่าพระเชษฐา พระชนมายุกลับสั้นกว่าหลายปี เพราะเมื่อมีพระชนม์ได้เพียง 53 พรรษา ก็เริ่มประชวรอ่อนเพลีย พระกายาแข็งแรงบ้าง อ่อนแอบ้าง สลับกันอยู่เรื่อยๆ

สาเหตุแห่งการประชวรนั้น ผู้เขียนเองไม่ทราบแน่นอน เพราะไม่ได้อ่านพบการบรรยาย

สมเด็จพระปิ่นเกล้าฯ

พระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ไทยที่ครองราชสมบัติปกป้องประเทศสยามพร้อมกับพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 ในแผ่นดินนั้น เรียก

ได้ว่ามีกษัตริย์สองพระองค์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่ออนุญาตเห็นไปใช้ประโยชน์อื่นการตีพิมพ์หรือการใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มาไปใช้

พระอาการต่างๆ ไว้ ทราบแต่เพียงว่าสุขภาพของ พระองค์นั้นไม่เป็นปกติ

ในวังหน้านั้น กุลสตรีสูงส่งผู้มีหน้าที่จัด พระกระยาหารให้เสวยอยู่ทุกวันนี้ คือเจ้าจอม มารดาทูล ท่านผู้นี้ได้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความ จงรักภักดีอย่างยิ่งตลอดมาเป็นเวลาหลายปี ทั้งมี ฝีมือในการปรุงข้าวปลาอาหารอย่างยอดเยี่ยม สามารถที่จะทำทั้งของคาว ของหวานถวายสมเด็จพระ ปิ่นเกล้าฯ จนเป็นที่พอพระทัยได้เสมอ

นอกจากนั้น ท่านยังเป็นเจ้าจอมที่ทรง โปรดปรานอย่างยิ่ง ถึงกับมีบุตรและบุตรร่วมกับ สมเด็จพระปิ่นเกล้าฯถึง 12 พระองค์ด้วยกัน

อยู่มาวันหนึ่งมีคนมากระซิบกราบทูล ว่า เจ้าจอมมารดาทูลนี้ แอบทำเครื่องเสนหยาแฝด ปรุงใส่พระกระยาหารให้เสวยเพื่อพระองค์จะได้ หลงใหลโปรดปรานยิ่งขึ้น

ผู้ที่มากราบทูลนี้เป็นใคร พงศาวดารไม่ได้ เล่าไว้ จะกราบทูลด้วยความจริงใจหรือจะเป็น เพราะความอิจฉาริษยาเจ้าจอมมารดาทูลเราก็ไม่ ทราบดี

แต่ในครั้งนั้นสมเด็จพระปิ่นเกล้าฯ ได้ทรง ขอให้พระยาพิไชยบุรินทราและพระยามณฑิยร- บาล ทำหน้าที่เป็นตุลาการชำระความ

ทั้งสองพระยานี้ลองไต่ถามเจ้าจอม มารดาทูลว่า พยายามจะทำยาเสน่ห์แอบใส่ใน พระกระยาหารหรือเปล่า เจ้าจอมมารดาทูล ปฏิเสธ

ครั้งนั้นผู้ที่เป็นตุลาการก็สังเกตเห็นว่า สมเด็จพระปิ่นเกล้าฯเจ้าอยู่หัวไม่ได้ทรงแสดง อารมณ์ริ้วโกรธในเรื่องนี้มากนัก จึงมิได้กราบทูลให้ ลงโทษเจ้าจอมมารดาทูลแต่อย่างใด เพียงแต่ให้

พ้นตำแหน่งเป็นผู้จัดหาพระกระยาหารมาถวาย และให้อยู่เจียมๆ สักพักหนึ่ง

หลังจากนั้นก็ได้นำพ่อครัวซึ่งได้เป็นผู้ชาย เรียกว่า พระยาราชโยธา เข้ามาเป็นต้นเครื่อง ท่านพ่อครัวพระยาราชโยธานี้ ก็นำเอาผู้ชายอีก หลายคนต่างมีหน้าที่ฉีดยาเนื้อสับผักต้มแกง ทำ พระกระยาหารมาถวายแทนเจ้าจอมมารดาทูล

แต่ปรากฏว่า หลังจากเวลาผ่านไปไม่นาน สมเด็จพระปิ่นเกล้าฯ ไม่ทรงโปรดอาหารที่ผู้ชาย ทั้งหลายทำนี้ถึงกับเสวยไม่ได้ ความจริงเราไม่ ทราบว่าที่ทรงเสวยไม่ได้นี้เป็นเพราะอาหารซึ่งพ่อ ครัวทั้งหลายทำมานั้นไม่อร่อย หรือเป็นเพราะว่า ขณะนั้นพระองค์ทรงเริ่มประชวรอยู่แล้ว จึงเสวย ไม่ลง

แต่เมื่อทรงเริ่มผ่ายผอม ย่อย พระกระยาหารไม่ไหว ก็ได้ตรัสให้เอาตัวเจ้าจอม มารดาทูลกลับมาทำอาหารถวายตามเดิม

การกระทำของพระองค์นี้ ก็ทำให้ขุนนาง ผู้ใหญ่หลายท่านรู้สึกดีใจและโล่งใจ เพราะคน ส่วนมากก็คิดว่าเจ้าจอมมารดาทูลถูกกลั่นแกล้ง กล่าวหาในเรื่องวางยาเสน่ห์นี้ และต้องถูกพระเจ้า แผ่นดินกริ้ว ถูกแกล้งให้พ้นตำแหน่งของตนทั้งๆ ที่ เป็นผู้มั่งใจบริสุทธิ์

เพราะเหตุนี้จึงมีขุนนางหลายท่านคือ พระยาพิไชยบุรินทรา หลวงเสนาพลสิทธิ หลวง เพชรชลาลัยจหมื่นศรีบริรักษ์ จการประกอบกิจ ท้าวพิพัฒน์โกษา รวมทั้งคนธรรมดาอีก 2 คนชื่อ แยม กับ ขำ พร้อมใจกันลงชื่อเป็นประกันว่า เจ้า จอมมารดาทูลนี้เป็นคนดีจริงๆ มิได้มีความคิดที่ จะทำเสน่ห์ยาแฝด หากรับเจ้าจอมมารดาทูลเข้า มาดำรงตำแหน่งเป็นผู้จัดกระยาหารตามเดิมแล้ว

เจ้าจอมมารดาทูลประพฤติตนไม่ดี แกล้งวาง

ไม่ว่ากรรมใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงแหล่งที่มาของเนื้อหา

ยาแฝดต่อองค์พระเจ้าแผ่นดินได้ ผู้ประกัน
ทั้งหลายนี้ยอมให้ตัดหัวเสียทีเดียว

เรื่องราวข้างต้นนี้ เจ้าพระยาทิพากรวงศ์
ได้เล่าไว้ในพระราชพงศาวดารรัชกาลที่ 4 เป็น
ใจความว่า

“และเมื่อประกาศรีตกนั้น มีผู้มากระซิบ
กราบทูลว่า กลีบมารดาพระองค์เจ้าซึ่งเป็น
นายเครื่องทำเสนห์ยาแฝด จึงได้โปรดให้พระยา
พิไชยบุรินทร์ฯ พระยามณเฑียรบาล ตระลาการใน
พระบวรราชวังชำระ

การครั้งนั้น ตระลาการเห็นว่า
พระอัยยาศัยไม่สู้กริ้วนัก ก็ชำระแต่พอเป็นราชการ
ก็ไม่ได้เป็นความจริง

จึงโปรดให้กลีบมารดาออกเสียจากในที่
เครื่องจากที่ในเครื่อง ให้พระยาราชโยธาเข้ามา
กำกับเป็นนายเครื่อง

เครื่องนั้นโปรดให้พวกพ่อครัวผู้ชายทำ
ครั้นภายหลังทรงพระประชวร ไม่สบาย เสวย
พระกระยาหารไม่ได้ ก็ตรัสชักนำไปด้วยจะให้กลีบ
มารดาเข้ามาทำเครื่องใหม่

พระยาพิไชยบุรินทร์ฯ หลวงเสนาพลสิทธิ์
หลวงเพชรชลาสัย จหมื่นศรีบริรักษ์ จ่าการ
ประกอบกิจ ท้าวพิพัฒน์โกษา แยมผู้ช่วย ข่า
ภรรยา หลวงพรหม ธิบาร(เสม) จึงเข้าชื่อกันทำ
เรื่องราวรับประกันกลีบมารดาว่า ถ้าเป็นผู้ทำเสนห์
ยาแฝดแน่แท้แล้ว หรือกลับทำมาใหม่อีก ก็ให้เอา
โทษผู้นายประกันถึงสิ้นชีวิตด้วย ขอให้กลีบมารดา
เข้ามารับทำเครื่องใหม่ จะได้เสวยพระกระยาหาร
ได้ ได้ทรงทราบทัณฑ์บนแล้วณโปรดให้มารดา
กลีบเข้ามาทำเครื่องดังเก่า”

แต่ถึงแม้จะให้เจ้าจอมมารดาภิรมย์เข้ามา
ทำอาหารถวายเช่นเดิมแล้วพระอาการประชวรยัง

หนักขึ้นทุกที ไม่สามารถเสวยพระกระยาหารได้
ตามเดิม

เมื่อการประชวรของพระองค์เองหนักลง
ก็เลยทรงคิดไปว่าเจ้าจอมมารดาภิรมย์ แอบสอด
ใส่สิ่งของอกุศลไม่ดีในพระกระยาหาร จนมีผลให้
สุขภาพของพระองค์ยิ่งทรุดลงอีก

เรื่องนี้เราเป็นคนสมัยใหม่ คิดอ่านดูแล้ว
นึกสงสารเจ้าจอมมารดาภิรมย์เหมือนกัน ถ้าเพื่อ
ท่านผู้นี้เป็นผู้ที่มีจิตใจจงรักภักดีและบริสุทธิ์จริง ก็
ต้องถือว่าถูกกล่าวหาอย่างไม่เป็นธรรม

เหตุการณ์ร้ายแรงขึ้นถึงขีดสุด เมื่อวัน
หนึ่งเจ้าจอมมารดาภิรมย์อดสำห้ทำเครื่องแกง
ถวายเดี่ยวถวายให้เสวย

เมื่อสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัว
ทอดพระเนตรลงที่น้ำแกง ก็ทรงเห็นว่ามีขนลอย
อยู่ในชามพระเครื่องถวายเดี่ยวเส้นหนึ่ง

เมื่อทรงเห็นดังนั้นก็ยิ่งแน่นพระทัยว่าเจ้า
จอมมารดาภิรมย์แอบทำเสนห์ยาแฝดใส่เครื่องแกง
ถวายเดี่ยวแน่ๆ และยาเสนห์นี้จะต้องมีพิษขนาด
หนัก ทำให้พระองค์ประชวรไม่สบายอยู่ทุกวันนี้

ผู้เขียนเคยฟังท่านผู้ใหญ่ที่มีอายุมากแล้ว
เล่าว่า การทำเสนห์ยาแฝดนี้หมอเสนห์เขาจะเอา
สิ่งสกปรกมาปั้นทำเป็นยา

ส่วนประกอบนั้นจะเอามาจากร่างกาย
ของสตรีที่ประสงค์จะทำยาเสนห์ คือจะใช้ซี่ไคลซึ่ง
ถูดอกมาได้จากอวัยวะเพศของสตรี รวมทั้งจะล้าง
นิ้วเข้าไปในช่องคลอดเพื่อจะได้เมือกของสตรีนั้น
มาผสมปั้นกับซี่ไคลดังกล่าว ในบางกรณีก็จะมีขน
ในที่ลับที่ปั้นมาด้วย

หลังจากนั้นจะมีการเสกเป่าเวทมนต์ จน

ในที่สุดกลายเป็นของขลังขึ้นมา

เพื่อการศึกษาวิจัยและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แล้วหมอบอกทำยาเสน่ห์นั้นก็จะบอกให้ผู้หญิงคนนั้นแอบเอายาวิเศษให้แก่ผู้ชายรับประทาน โดยมีความเชื่อมั่นว่า เมื่อผู้ชายได้กินสิ่งเหล่านี้เข้าไปแล้ว ก็จะเกิดความหลงใหลใฝ่ฝันรักใคร่เป็นอย่างมาก

การทำยาเสน่ห์นั้นในสมัยโบราณก็นิยมกันอย่างแพร่หลาย

เพราะเหตุใดจึงเรียกว่าเสน่ห์ยาแฝด ผู้เขียนก็ไม่ทราบดีว่าคำว่าแฝดนี้หมายถึงอะไรกันแน่ หมายถึงคู่แฝดหญิงหรือชาย หรือแฝดอย่างอื่นก็ไม่ทราบ

เวลาอ่านดูในประวัติศาสตร์ก็มักจะเห็นตัวอย่างว่ามีเจ้าจอมในพระราชวังแอบทำเสน่ห์ยาแฝด แล้วก็มีคนมาฟ้องพระเจ้าแผ่นดิน เจ้าจอมบางท่านถูกตัดหัวไปก็มาก เวลาตัดหัวกันที่หนึ่งก็มักสืบกันมาถึงหมอบอกทำเสน่ห์ ถูกจับเอาไปประหารให้ตายตามกันไปด้วย

ในกรณีของเจ้าจอมมารดาภิบาลนี้ เมื่อมีการพบขนลอยอยู่ในถ้วยเตี้ยวน้ำ ก็ทำให้เจ้าจอมมารดาภิบาลตกอยู่ในฐานะเคราะห์ร้าย

ความจริงขนนั่นอาจเป็นเส้นผมจากศรีษะก็ได้ หรืออาจจะเป็นขนจากจมูกหรือแขนขาของผู้กระทำก็ได้ ไม่จำเป็นจะต้องเป็นขนที่มาจากอวัยวะสืบพันธุ์ของผู้ใด

คิดว่าคงจะไม่ใช่ขนรักแร้ใต้ต้นแขน เพราะผู้เขียนเคยฟังผู้ใหญ่โบราณเล่าให้ฟังอีกว่า ในสมัยโบราณนั้นผู้หญิงทั้งหลายไม่นิยมไว้ขนรักแร้ เพราะเห็นกันว่าเป็นของไม่สวยงาม จึงถอนขนรักแร้โดยใช้ปูนทาใต้ต้นแขน เมื่อปูนแห้งแล้วก็ดึงปูนออก และปูนที่แข็งตัวนั้นก็ดึงเอาขนออกมาด้วย โยไม่ต้องใช้มีดโกนกันเหมือนสมัยนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่ออนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์อื่นใดโดยไม่ได้รับอนุญาต

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ท่านผู้ใหญ่โบราณเคยเล่าให้ท่านผู้เขียนฟังว่า คนรักสวยรักงามในสมัยนั้น บางครั้งเวลาเอาปูนทาแล้ว เมื่อปูนแข็งตัวก็ยังคงใจเสาะไม่กล้ากระตุกปูนออกด้วยตัวเอง ต้องไปจ้างให้เด็กผู้ชายที่ซุกซนมาทำหน้าที่กระตุกให้

ท่านผู้เฒ่าโบราณเคยเล่าให้ผู้เขียนฟังว่า สมัยที่ท่านยังเป็นเด็กๆ ท่านสามารถหาเงินได้หลายเฟื้องหลายตำลึง โดยทำหน้าที่กระตุกปูนให้แก่กุลสตรีทั้งหลาย

“ครั้นมาถึงเดือน 1 ปีฉลู สัปตศก ทรงพระประชวรมากไป กลีบมารดาทำเครื่องแกงทำเครื่องแกงก้วยเตี้ยวน้ำให้เจ้าพนักงานตั้งถวาย พระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเสวยได้สองฉลองพระหัตถ์ เห็นเป็นขนอยู่ในขามพระเครื่องแกงก้วยเตี้ยวน้ำ

ครั้น ณ วันจันทร์เดือน 2 ขึ้น 1 ค่ำ ปีฉลู สัปตศก พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จขึ้นไปเยี่ยมประชวร พระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงกราบบังคมทูลว่า ทรงประชวรครั้งนี้มีความสงสัยมารดาภิบาลทำเสน่ห์ยาแฝด จึงประชวรมากไป ขอรับพระราชทานข้าทูลละอองธุลีพระบาทในพระบรมมหาราชวังเป็นตุลาการชำระความให้ได้ความจริง

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงมีพระบรมราชโองการดำรัสสั่งให้พระยามณฑิบาล พระยาอนุชิตชาญไชย พระยาบริรักษ์ราชา พระยาอภัยภู พระกรมธิดา พระพรหมสุรินทร์ เป็นตุลาการชำระ ก็ได้ความว่าทำเสน่ห์ยาแฝดจริง

อ้ายข้าง อ้ายขนานแดง อ้ายโสม เป็นครู จึงให้ลูกขุนปรึกษาโทษว่า กลีบมารดามีพระองค์

เจ้าถึง 12 พระองค์ ไม่มีความกตัญญูรู้พระเดช
พระคุณ มาคิดทรมายศ

อนึ่ง อ้ายข้าง อ้ายฉสม อ้ายขนานแดง ผู้
เป็นครู น้อยแยมขำ จำการประกอบกิจ ซึ่งเป็น
ญาติและรู้เห็นด้วยรวม 8 คน ให้ลิบราชบาตร ลง
พระราชอาญาเขียนแล้วให้ไปประหารชีวิตเสีย

พระยาพิไชยบุรินทร์รา จหมื่นศรีบริรักษ์
หลวงเสนาพลสิทธิ์ เป็นแต่ผู้นายประกัน ทำตาม
อธยาศัย ไม่ได้รู้เห็นเป็นใจด้วย ให้ถอดเสียจากที่
ลงพระราชอาญาจำ ส่งไปคุก

อ้ายจันชุม อียา อีสุก อีอวบ อีสุด อีป้อม
ก้อน อียิ้มแก้ว อีหนู ไม่ได้เป็นบ่าวทาสมารับอาสา
ให้กลีบมารดาใช้และรู้เห็นด้วย ให้ลงพระราช
อาญาเขียนแล้วส่งไปจำไว้ ณ คุก และคนที่เป้นแต่
ปลายเหตุก็ให้ส่งไปโรงสีข้าว เป็นคนรับบาตรบ้าง
ครั้งลูกขุนปรึกษาโทษแล้วก็ทรงพระประชวรหนัก
ถึงสวรรคต”

รวมความว่าได้มีการชำระความผิดกันอีก
เป็นครั้งที่ 2 ก่อนที่พระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้า
เจ้าอยู่หัวจะสิ้นพระชนม์

โดยครั้งนี้สมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
ทรงบัญชาให้ขุนนางในพระราชวังหลวงทำหน้าที่
สืบเอาความจริง

พระยามณฑิยบาล พระยาอนุชิตชาญ
ไชย พระยาบริรักษ์ราชา พระยาอัฐภาเรืองเดช
และขุนนางชั้นรองลงมา คือ พระพรหมพิบาล
พระพรหมสุรินทร์ ก็ตัดสินว่าเจ้าจอมมารดาภิ
นั้น ได้กระทำความผิดจริง ทำยาเสน่ห์มีครูถึง 3
คน คือ นายข้าง นายโสม และนายขนานแดง

นอกจากนั้นยังมีญาติพี่น้องรู้เห็นเป็นใจ
ด้วยอีก 4 คน คือ น้อย แยม ขำ และจำประกอบกิจ

และตัดสินให้ลงโทษโดยเขียนจนปางตาย แล้วเอา
ไปตัดหัวทิ้งเสีย

ส่วนบุคคลอื่นๆ ที่เป็นตัวประกัน แต่มิได้รู้
เห็นเป็นใจด้วย ก็ยังถูกต้องโทษให้ไปเข้าที่คุมขัง

การชำระความตุลาการนี้ จะต้องตรงกับ
ความจริงเท่าใดก็ยากที่จะพิจารณา เพราะในสมัย
โบราณนั้น หากผู้ไม่ยอมรับว่าทำความผิดจริง
ตุลาการก็มีสิทธิ์ที่จะทำความทรมานด้วยการเขียน
ตี ตอกเล็บ เอาไฟลนฝ่าเท้า บีบขมับ จนกว่าผู้นั้น
จะยอมรับสารภาพได้

เพราะฉะนั้นเราก็ไม่ทราบว่ ผู้ที่ถูกกล่าว
นั้นรับสารภาพเพราะทำความผิดจริง หรือเพราะ
ทนการทรมานไม่ไหว

นอกจากนี้ ขุนนางผู้ใหญ่ที่ได้รับแต่งตั้ง
เป็นตุลาการนั้น ก็มักจะพยายามทนายอยู่ในใจว่า
พระเจ้าแผ่นดินอยากจะให้ตัดสินความออกมา
อย่างไร เพื่อผลงานของตนจะได้ไม่ขัดพระทัยต่อ
พระมหากษัตริย์ และนำความอันตรายหายนะมาสู่
ตัวเอง

สังเกตได้จากการชำระความครั้งแรก
คณะตุลาการเห็นว่าสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัว
มิได้ทรงกริ้วเท่าใด จึงเพียงชำระความแต่เบาๆ
ตัดสินให้เจ้าจอมมารดาภิเล็กกระทำให้
พระกระยาหารถวายให้ไปอยู่เฉยๆเจี๊ยบๆเสีย

ครั้งเหตุการณ์ต่อมาครั้งที่ 2 นี้ คณะตุลา
การ ทราบดีว่าสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมี
ความสงสัยในเจ้าจอมมารดาภินี้อย่างแรง และ
ได้รับบัญชาการจากสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
ให้ทำงานชำระความออกมาอย่างถี่ถ้วน จึงตกอยู่
ในภาวะที่มีคำสั่งมาจากพระเจ้าแผ่นดินถึง 2
พระองค์ อย่างไม่เสีย ก็ต้องหาความผิดให้จนได้

นอกจากนั้นแล้ว เราสังเกตได้จากการอ่านประวัติศาสตร์ ว่าการตัดสินใจโทษของคณะตุลาการในสมัยโบราณนั้น ก็จะรุนแรงถึงขั้นสุดขีด ชำระเรื่องใดก็มักจะมีการประหารชีวิตตัดหัวขาดกันไปหลายชั่วคน ซึ่งก็มาจากเหตุผลอันเดียวกัน คือผู้ที่อยู่ในตุลาการนั้น มีความเกรงกลัวพระฤทธิ์พระเดชของพระเจ้าแผ่นดิน เป็นห่วงวิตกว่าหากตนเองตัดสินใจให้มีโทษน้อย จะถูกพระมหากษัตริย์กริ้วโกรธและอันตรายจะมาถึงตนเอง จึงต้องลงอาญาขนานหนักสุดเท่าที่จะคิดได้

แต่ก็ยังเคราะห์ดีว่าพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งทรงพระปรีชาสามารถมีความคิดและมันสมองปราดเปรื่อง พิจารณาถึงเหตุการณ์ต่างๆ ก็ไม่แน่ว่าพระทัยว่า เรื่องการวางเส้นหย่าแผ่นดินนี้ เป็นความจริง ไม่ทรงเชื่อว่าการชำระความของคณะตุลาการนั้น ถูกต้องและยุติธรรมเต็มที่

จึงทรงตัดสินไม่ประหารชีวิตผู้ใด ได้ให้เจ้าจอมมารดาภิรมย์รวมทั้งแยมและข้า ให้อยู่เสียที่เมืองสุโขทัย ห่างไกลจากกรุงเทพพระมหานคร จะได้ไม่มีผู้ใดกล่าวหาขึ้นมาได้อีก

ตามข้อความในพระราชพงศาวดารว่า

“พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงมีพระราชดำริสงสัยแครงอยู่ว่าการไม่จริง จึงทรงพระราชหัตถเลขาให้เนรเทศกลับมารดาหนึ่ง แยมหนึ่ง ข้าหนึ่ง ไปอยู่เสียเมืองสุโขทัย

อ้ายโสม อ้ายข้าง อ้ายขนานแดง หมอให้ส่งไปจำไว้ ณ คุก

จำประกอบกิจกับน้อยนั้นโปรดให้ยกโทษเสีย ปล่อยไป

พระยาพิชัยบุรินทร์ หลวงเสนาพลสิทธิ์ จหมื่นศรีบริรักษ์ ก็โปรดให้พ้นจากเวรจำ มิได้ตั้งขึ้นรับราชการอีก

คนที่ออกไปจากตาทถึงตายนั้น ก็ให้ทำโทษตามคำลูกขุนปรึกษา”

เพราะฉะนั้นถึงแม้สมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จะได้ทรงพระมหากษัตริย์ปลดปล่อยให้คนส่วนใหญ่ไม่ต้องถูกลงโทษ ไม่ว่าจะโทษประหารจำคุกหรือถูกเขียน

แต่ก็ยังมิบุคคลบางท่านที่ต้องหมดสิ้นอนาคตไปเพราะเหตุการณ์เช่นนี้ น่าสงสารพระยาพิชัยบุรินทร์ หลวงเสนาพลสิทธิ์ จหมื่นศรีบริรักษ์ ซึ่งความจริงแล้วก็ได้ทำความดี อุทิศภัยตัวขึ้นเป็นผู้ประกันเจ้าจอมมารดาภิรมย์ ถึงแม้ท่านเหล่านี้ จะได้ออกจากคุก แต่ก็ไม่ได้เข้าเป็นข้าราชการขุนนางตามเดิม หมุดอาชีพ หมุดวิถีทำมาหากินหมดตำแหน่งยศฐาบรรดาศักดิ์

นอกจากนั้นพวกคนที่มีความสำคัญน้อยลง แต่โทษไม่ถึงตาย ที่ในพงศาวดารกล่าวว่าเป็นคนหนีออกไปจากโทษถึงตายนั้น ก็ยังได้รับการทำโทษตามคำลูกขุนปรึกษา ซึ่งหมายความว่าพวกบ่าวทาส เช่น อียา อีสุก อีอวบ อีสุด อียิ้ม แก้ว อีหนู และคนอื่นๆ นี้ ก็ยังได้รับโทษถูกเขียนและจำคุกไว้เช่นเดียวกัน

ส่วนคนอื่นๆ ที่ถูกส่งไปโรงสีบ้าง ส่งไปเป็นคนรับบาตรบ้าง ก็ไม่ได้รับการลดหย่อนโทษแต่อย่างใด

เราทราบเรื่องราวของเจ้าจอมมารดาภิรมย์จากพระราชพงศาวดารเพียงเท่านี้ ผู้เขียนก็ไม่ทราบว่าจะมีความสุขสบายหรือประสบเคราะห์กรรมอย่างไรอีกต่อไป

ท่านจะได้กระทำผิดจริงหรือไม่ ก็ไม่มี
กประวัติศาสตร์คนใดตัดสินได้

เรื่องเจ้าจอมมารดาภิเษกในกรณีถูก
กล่าวหาว่าปลงพระชนม์สมเด็จพระปิ่นเกล้า
เจ้าอยู่หัวจึงต้องยุติลงเพียงเท่านี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้